

שיל"ת

קונטרס

דפי יד שנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון רי שנה ה' פרשת תולדות חודש חשון שנת ה' תשפ"ה לפ"ג

בבא בתרא קנ. - קנו:

**קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com**

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל" 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

פרנס השבוע

מה בגליון?

• מה לחיצועיא להו בגמ' עבדא כמקרקעא או כמטלטלא דמי וכו' א"ב כמטלטלא דמי משום הכי לא מיזדבן ברישא אלא א"א כמקרקעא דמי אמאי לא מיזדבן וכו' אלא מאי אית לך למימר שאני מטלטלא דנייד וכו', והיינו דרצו להביא ראיה ממה דאמרו דבמכר העיר סתם אין עבדים בכלל, אלמא דעבדא כמטלטלא דמי, ולכך רק באמר היא וכל מה שבתוכה אפי' עבדים בכלל, ועל זה הקשו דאם עבדא כמטלטלא דמי למה אמרו אפי' עבדים, דמה חידוש איכא בעבדים יותר משאר מטלטליו, ועל זה מוכרחים לתרץ דשאני עבדא דמטלטלא דניידא מדלא ניידא, וא"כ כבר אפשר לומר דבאמת כמקרקעא דמי ומה ללא אמרו דעבדים בכלל העיר משום דשאני עבדא דמקרקעא דניידא הוא, קשה דגם אם שאני מקרקעא דניידא מדלא ניידא, מ"מ יקשה מאי דאמרו במכר כל מה שבתוכה דאפי' עבדים בכלל, הרי אם מטלטליו כלולין בה כ"ש שמקרקעא דניידא כלולים בה, וממילא עדיין יקשה לשיטה זו מאי אפי' עבדים? (הערה ש"ב)

• מה דאמרו בגמ' פשיטא כתב לזה וכתב לזה היינו דכי אתא רב דימי אמר דייתיקי מבטלת דייתיקי, והיינו דעל אף דכתב השכיב מרע בתחילה לאחד כח נכסיו, מ"מ אם חזר וכתב לשני אחריו כל נכסיו אזי הנכסים הנויים לשני, כיון דדייתיקי

מבטלת דייתיקי כפי שאמר רב דימי, ודבר פשוט הוא, ורק בכתב וזיכה לדבר עשה גם קנין זה נחלקו רב ושמואל, קשה מהו פשיטא שאמרו גבי דייתיקי מבטלת דייתיקי, הרי מצינו לעיל (הנא.) חולקים שסברו לדייתיקי אינה מבטלת דייתיקי, וכפי שאמר שם רב שסת לרב נחמן מאי טעמא אוקמיה מר וכו' משום שהדרא זה והא שכיבא, והיינו לחין הדייתיקי השניה מבטלת הראשונה, וכפי שביאר ברשב"ס שם, והיות ומתה אינה יכולה לחזור בה, ואפי' ר"נ שחלק עליו סבר למה שחזרת בה היא משום דאמר שמואל שכל שאילו עמד מחליו חוזר גם חוזר ממתנתו אפי' כשלא עמד מחליו, אבל לומר לדייתיקי השניה עצמה תבטל הראשונה גם הוא לא אמר, ורק בהדרא זה להדיא היא דאמרינן חוזרת ממתנתה, וממילא מה כל כך פשיטא לן כאן לדייתיקי מבטלת דייתיקי? (הערה ש"ז)

- בגמ' מ"ט קא לייט להו אמר רב יהודה אמר שמואל מקיימי קוליס זכרם היו ור' אליעזר לטעמיה דתנן וכו', היינו דר"א קללם כיון שלשיטתו רשעים היו זמה שקיימו קוליס זכרם, כיון דיך בזה משום כלאים, אבל חכמים חולקין עליו דמותר לקיים קוליס זכרם, כיון דלא שייך כלאים אלא בדבר שכמוהו מקיימין, קשה דעדיין לא ניחא למה לייט להו ר' אליעזר, וכי משום לדעתו עבדו איסור זמה שקיימו הקוליס זכרם רשעין נינהו ומותר לקללם, והרי יש להם על מי שיסמוכו דהרי לחכמים מותר לקיימם זכרם, ואיך יחשיבם ר' אליעזר לרשעים רק משום שלא נהגו כשיטתו ועוד קיללם בשביל כך? (הערה ש"ו)

דף קנ ע"א

שנב. בגמ' איבעיא להו עבדא
במקרקעא או כמטלטלא דמי
וכו' וא"כ כמטלטלא דמי
משום הכי לא מיזדבן ברישא
אלא א"א במקרקעא דמי אמאי
לא מיזדבן ואלא מאי
כמטלטלא דמי מאי אפי' אלא
מאי אית לך למימר שאני
מטלטלא דנייד וכו'. היינו דרצו
להביא ראיה ממה דאמרו
דבמכר העיר סתם אין עבדים
בכלל, אלמא דעבדא כמטלטלא
דמי, ולכך רק באמר היא וכל
מה שבתוכה אפי' עבדים בכלל,
ועל זה הקשו דאם עבדא
כמטלטלא דמי למה אמרו אפי'
עבדים, דמה חידוש איכא
בעבדים יותר משאר מטלטלין,
ועל זה מוכרחים לתרץ דשאני
עבדא דמטלטלא דניידא
ממטלטלא דלא ניידא, וא"כ
כבר אפשר לומר דבאמת
כמקרקעא דמי ומה דלא אמרו
דעבדים בכלל העיר משום
דשאני עבדא דמקרקעא דיידא

הוא. אבל קשה דגם אם שאני
מקרקעא דניידא מדלא ניידא,
מ"מ יקשה מאי דאמרו במכר
כל מה שבתוכה דאפי' עבדים
בכלל, הרי אם מטלטלין כלולין
בה כ"ש שמקרקעא דניידא
כלולים בה, וממילא עדיין יקשה
לשיטה זו מאי אפי' עבדים,
וצ"ע.

דף קנ ע"ב

שנג. בגמ' אמר ליה אנם משום דלאו
כרות גיטא מתנינן לה. היינו
דמה שהעבד אינו משוחרר בגט
ששייר בו מטלטלין, אין זה
משום דעבדא כמטלטלא דמי,
אלא הטעם הוא משום דהגט
היינו השטר שחרור אינו כורת
לגמרי בין העבד לאדונו, כיון
דהאדון עדיין צריך לאותו גט
כדי להוכיח ששייר לעצמו מן
המטלטלין, דממילא לכך אין
העבד משוחרר, דכדי לשחררו
בעינן גט הכורת לגמרי בינו
לאדונו. אבל קשה דלמה גט זה
לא ייחשב כרות גיטא, הרי אין
מניעה בגט זה לכרות בין האדון

הללו באמת לא חל המתנה אלא בכתב כל נכסיו, אבל באשה לא אייר לחול המתנה, אלא איפכא, דאם כתב רק חלק מנכסיו אז חל מתנתו לה, ומשא"כ בכתב לה כל נכסיו דווקא בה לא חל מתנתו, דלא מסתבר שלא יניח לבניו חלק בנכסים, ולכך בכהאי גוונא לא עשאה אלא אפטורפא.

דף קנא ע"ב

שנה. בגמ' מעשה באמן של בני רובל שהיתה חולה ואמרה תינתן כבינתי לבתי והוא בשנים עשר מנה וקיימו דבריה התם במצוה מחמת מיתה וכו' רב הונא בריה דרב יהושע אמר מצוה מחמת מיתה בעלמא בעיא קנין וכי תניא הני מתנייתא במחלק כל נכסיו. צריך ביאור איך יתרץ רב הונא בריה דרב יהושע הא דהקשה רב משרשיא לרבא ממעשה דאמן דבני רובל, הרי שם אמרנו דאיירי במוה מחמת מיתה, ושם אי אפשר לומר דאיירי בשחילקה כל נכסיה, דלא

לעבדו, אלא רק בין הגט עצמו לאדונו, וממילא למה לא יהא העבד שמוחרר, וכי גבי אשה אם יהא לבעל צורך בגט עצמו לא יהא זה כורת בינו לבינה, הרי אין כאן שייכות עוד של האשה לבעלה אלא רק של הגט לבעלה, והיכן מצינו שלא יהא זה גט כשר, וצ"ע.

שנה. בגמ' אמר רבא אמר רב נחמן המשה עד שיכתבו כל נכסיהם ואלו הן וכו' אשתו דאמר רב יהודה אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטורפא. היינו דבכל חמשה הללו אין המתנה חלה עד שיכתוב להם כל נכסיו. אבל לכאורה קשה דהרי גבי אשה איירי איפכא שבכותב לה כל נכסיו אין המתנה חלה, ואדרבא נעשית רק אפטורפא. והביאור הוא דבאמת לא איירי כאן שבכל החמשה הללו יהא דווקא חל המתנה בכל נכסיו, אלא כוונת רבא אמר רב נחמן דבכל חמשה הללו הדין משתנה בכתב כל נכסיו מכשכתב חלק מנכסיו, וגבי חלק מן החמשה

מסתבר דרך התכשיט שאמרה זה מה שהיה לה לחלק, וגם אם זה נכון דאיירי בחילקה כל נכסיה, מה היה הקושיא של רב משרשיא לרבא שם, הרי רבא לא איירי אלא שכיב מרע שחילק מקצת נכסיו ולכך היה קשה עליו מה דלא בעיא קנין שם. ואולי יש לומר דרב הונא סבר דלא איירי שם במצוה מחמת מיתה אלא בסתם שכיב מרע, ובאמת איירי שם בשחילקה רק מקצת נכסיה, ומ"מ לא בעיא קנין דבשכיב מרע סתם יהא סובר רב הונא דלא בעיא קנין. רק דא"כ קצת קשה דלא מצינו שיהא רב הונא חולק על רב נחמן גם בשכיב מרע שחילק מקצת נכסיו דלא בעיא קנין, וצ"ע בזה.

דף קנב ע"א

שנו. בגמ' ושמואל אמר לא ידענא מאי אדון בה שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה. היינו דסבר שמואל דהיות והשכב מרע אחר אמר ליתן המתנה גם הוסיף

ועש קנין, יש לחשוש שהקנין שעשה היה משום שלא רצה שיקנה המקבל מתנתו כמתנת שכיב מרע באמירה בעלמא, אלא רצה שיקנה אותה בקנין סודר כמתנה רגילה, וממילא כיון דמה שהוא רוצה להקנות לו איירי באותה מתנת שכיב מרע שאמר קודם, והמתנת שכיב מרע אינה חלה אלא לאחר מיתה, ממילא לא קנה זה המקבל כלום, דהרי המתנת שכיב מרע שטר היא, ואין שטר חל לאחר מיתה, דכבר זכו בנכסים יורשי המת מיד במיתתו, ולכך לא ידע שמואל מאי ידון בה דיש צד שלא ליתן למקבל כלום, וממילא מספק אין לו כלום. אבל קשה דממה נפשך אם לא רצה המת ליתן למקבל מתנתו כמתנת שכיב מרע, ולכך עשה קנין, שלא יהא קונה באמירה בעלמא, א"כ למה לגבי חלות הקנין נחשיבו כמתנת שכיב מרע שאינה חלה אלא לאחר מיתה, ולכך לא תהא חלה דאין שטר לאחר מיתה, הרי אם בקנין סודר רגיל איירי וכמתנה

רגילה ולא כמתנת שכיב מרע, על צד זה יש לומר דחלה המתנה מיד כשעשה הקנין ולא לאחר מיתה, וממה נפשך יהא קונה המקבל את המתנה, ולמה אמר שמואל לא חידענא מאי אדון בה, וצ"ע.

דף קנב ע"ב

שנו. בגמ' פשיטא כתב לזה וכתב לזה היינו דכי אתא רב דימי אמר דייתיקי מבטלת דייתיקי. היינו דעל אף דכתב השכיב מרע בתחילה לאחד כח נכסיו, מ"מ אם חזר וכתב לשני אחריו כל נכסיו אזי הנכסים קנויים לשני, כיון דדייתיקי מבטלת דייתיקי כפי שאמר רב דימי, ודבר פשוט הוא, ורק בכתב וזיכה דכבר עשה גם קנין בה נחלקו רב ושמואל. אבל באמת צריך ביאור מהו פשיטא שאמרו גבי דייתיקי מבטלת דייתיקי, הרי מצינו לעיל (קנא.) חולקים שסברו דדייתיקי אינה מבטלת דייתיקי, וכפי שאמר שם רב ששת לרב נחמן מאי טעמא

אוקמיה מר לרב עוקבא בר חמא אי משום דהדרא בה והא שכיבא, והיינו דאין הדייתיקי השניה מבטלת הראשונה, וכפי שביאר ברשב"ם שם, והיות ומתה אינה יכולה לחזור בה, ואפי' רב נחמן שחלק עליו סבר דמה שחזרת בה היא משום דאמר שמואל שכל שאילו עמד מחליו חוזר גם חוזר ממתנתו אפי' כשלא עמד מחליו, אבל לומר דדייתיקי השניה עצמה תבטל הראשונה גם הוא לא אמר, ורק בהדרא בה להדיא היא דאמרינן חזרת ממתנתה, וממילא מה כל כך פשיטא לן כאן דדייתיקי מבטלת דייתיקי, וצ"ע.

דף קנג ע"א

שנה. בגמ' אמר רבא ואי כתיב בה מחיים קנה אמר אמימר לית הלכתא בוותיה דרבא א"ל רב אשי לאמימר פשיטא דהא אמרי נהרדעי הלכתא בוותיה דרב מהו דתימא מחיים מודי רב קמ"ל. היינו דאפי' בנקט

בדבריו מחיים ולא בחיים, דמשמע דיחול המתנה משעה שהוא עדיין חי, מ"מ לית הלכתא כוותיה דרבא ולא מודי רב דקנה, וגם כאן כוונתו לומר סימנא בעלמא דחיי ולא קנה, ולכך אמר אממר דלית הלכתא כוותיה דרבא. אבל קשה על רב אשי למה היה אצלו הדבר פשוט דלית הלכתא כרבא ולכך הקשה על אביי פשיטא, וכי דבר ברור מאיליו הוא שמחיים כבכיים הוא, הרי סוף סוף יש בכך משמעות של חלות המתנה מחיים ולא מוכרח הדבר דלסימנא בעלמא דחיי הוא, ולכך יש צורך שיאמר אממר דמ"מ לא מודי רב בזה, ואיך הקשה רב אשי פשיטא. ואולי יש לומר דסבר רב אשי דכיון דגם לרבא איירי שאומר מחיים ובמות, ממה שהוסיף לומר ובמות משמע דאינו רוצה שיהא החלות מחיים, דסוף דבריו נראה סותר דבריו הראשונים דדווקא במות יחול המתנה, ולכך מן ההכרח הוא דמחיים היינו סימנא מילתא ולא איירי

בחלות המתנה כלל, ולכך ברור לו דבכהאי גוונא אין הו"א שלא איירי בסימנא בעלמא דחיי, ואדרבא דווקא בשאמר בחייןם ובמות היה צד לומר דיחול בין בחיים ובין במות, אבל מ"מ כבר אמר שם רב דלא קנה והלכתא כוותיה.

דף קנ"ג ע"ב

שנמ. בגמ' א"ל אביי השתא ומה ספינה שרובן לאבד נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים חולין שרוב חולין לחיים לא כל שכן. היינו דרבה רצה להוכיח דמה שכבר מת אותו אדם מוכיח עליו דמת מאותו חולי, ולכך מתנת שכיב מרע קיימת עד שיוכיחו היורשים שהבריא אביהם מן המחלה הזו ורק אח"כ מת, ועל זה הקשה אביי דאם גבי ספינה דרובן לאבד נותנין עליהם גם חומרי חיים ואין אנו בטוחים שימותו, כ"ש בחולה דרובן לחיים אין כאן ראייה שמת מן אותה מחלה, ולמה תהא המתנה קיימת באם לא הביאו ראייה

שלא מת ממנה. אבל באמת קשה מה הק"ו כלל, הרי מה שבספינה שם ננו עליהן חומרי חיים זהו משום דאין אנו יודעים שמתו עדיין, ולכך יש עדיין צד לומר שהיים הם, אבל כאן הגם דרוב חולין לחיים, מ"מ עכשיו שבודאי מת אין לנו מכך שום הוכחה לגביו, שהראיה שכבר מת ויש לנו צד ברור לומר דמת מן אותה מחלה, ודווקא בספק הוא דשייד לעביד ק"ו משם ולא אחר שכבר הוברר מצבו שכבר מת. ואולי יש לומר דסבר אביי דהיות וגבי הספינה כיון שרובן לאבד אנו תולים שעכשיו הוא כבר מת, ומ"מ על צד הספק נותנין עליו חומרי חיים, ממילא גם כך לגבי אותו שכיב מרע על אף שעכשיו הוא מת, מ"מ יש לנו ליתן עליו חומרי חיים על הצד שלא מת מן אותה מחלה ומשום דרוב חולין לחיים.

דף קנד ע"א

שם. בגמ' צריכא דאי איתמר ההיא בההיא קאמרי רבנן משום

דאלימי עדים זמרעי שטרא אבל הכא הוא דלאו כל כמיניה אימא לא. היינו דמה שהביאו ב' פעמים מחלוקת ר' מאיר ורבנן גבי המודה בשטר שכותבו צריך לקיימו, דלכאורה די שיחלקו בזה במקום אחד ולמאי נשנה ב' פעמים, אלא דהו"א דדווקא בעדים אלימי כהם להרע לשטר, כיון שהם המעידים על השטר וכוח השטר מהם בא, ולכך יכולים להרע לשטר ולבטלו, ולכן בעינן קיום על ידיהם, אבל בנותן עצמו דלמא אין צריך לקיימו דממילא אינו יכול להרע לשטר, דהרי יש כאן עדים המעידים על השטר והנותן אינו יכול לבטלו. אבל נראה להוסיף ביאור בצריכותא זו, דבאמת אי היה כתוב מחלוקתם רק גבי עדים, הו"א שהמודה בשטר שכותבו אין צריך לקיימו, ודווקא גבי עדים כיון שיכולים להרע לשטר מוכרחים לקיימו, דלא יועיל ההודאה במה שכתב השטר לבד, ולכך באם הנותן מודה כיון אין צריך לקיימו וכנ"ל, וגם אם

הוא ירצה לבטל השטר ולהרע לו ממילא אין כוח בידו לעשות כן, וזה קמ"ל דנחלקו גם גבי המודה עצמו למימר דבאמת המודה שכותבו צריך לקיימו לרבנן.

דף קנד ע"ב

שפא. בגמ' בשלמא לדידי דאמינא ראייה בעדים כיון דאמר ללקוחות אייתו עדים ולא אשכחו היינו דקא אתו ואמרו ליה מהו לבודקו אלא לדידך דאמרת ראייה בקיום השטר למה להו לבודקו לקיימו שטרייהו ולקמו בנכסי. היינו דהוכיח ר' יוחנן דראיה דאמרו דהמוציא מחבירו צריך להביא זהו ראייה בעדים, דאם בקיום השטר עסקינן למה להו לבודקו אם היה קטן גדול או גדול, די שיביאו עדים ויקיימו את השטר. אבל באמת קשה דמה יועיל בכהאי גוונא עדים בקיום השטר כלל, הרי כאן הטענה הוא שבאמת היה השטר כראוי ובעדים ואין שום ערעור על קיום השטר, רק דטענתם

בפיהם דהנותן או הוכר היה קטן, וממילא גם אם יביאו עדים ויקיימו את השטר לא יועיל זה לטענת הערעור דקטן הוה. ועיין בגמ' לקמן דביארו דעדים אין חותמין על השטר אם לא שיודעים שגדול הוא, וממילא אם קיימו את השטר יש בכך קיום שגם היה גדול, והראיה שעדים הסכימו להעיד בו משמע דגדול היה. אבל קשה דהרי מצינו כאן דיש ספק אם גדול הוא או קטן, ולכך בעינן לבודקו, ולכאורה זה שייך רק במי שנראה כלפי חוץ גדול, ורק סימנים לא בהכרח יש לו, וממילא יש לומר דבכהאי גוונא טעו העדים והעידו משום דחשבוהו לגדול, דהרי במי שכלפי חוץ נראה גדול לא מסתבר שיבקשו העדים לבודקו אם יש לו סימנים, וממילא עדיין כאן לא יועיל מה שיקיימו את השטר, וצ"ע.

שפב. בגמ' הכי נמי מסתברא מדקאמר להו אי אתם רשאים לנוולו אא"ב בני משפחה קא מערערי משום הכי אישתיקו

דף קנח ע"א

אלא אי אמרת לקוחות קא מערערי אמאי שתקי לימרו ליה אנן זוזי יהבינן ליה לינוול ולינוול. היינו דמכך דהסכימו להא דאמר להם ר' עקיבא אי אתם רשאים לנוולו, ודאי משום דבני משפחתו נינהו ואינם רוצים לנוולו. אבל באמת קשה דאיך שיי לומר דאם איירי שלא בבני משפחתו דמשום רצונם יהיו רשאים לנוולו ואין להם איסור בניוול המת, הרי מדבריו של ר' עקיבא אי אתם רשאים משמע דגם אם רצונם לנוולו אסורים בכך, ומה ראייה איכא דדוקא בבני משפחה איירי. ועיין במפרשים כאן באשל אברהם ובשו"ת כתב סופר שאיירו בקושיא זו, ויש שביארו דטענתם היא שהיות ולבני משפחתו חשוב שלא ינוול בן משפחתם, ממילא עליהם לוותר בשביל כך שלא יירשו הם ויקימו השטר ובכך לא יהא צורך בניוול המת, אבל צריך עוד עיון בזה.

שם. בגמ' איתמר קטן מאימתי מוכר בנכסי אביו רבא אמר רב נחמן בן שמונה עשרה שנה ורב הונא בר חיננא אמר רב נחמן מבין עשרים שנה. צריך ביאור מהו דנקטה הגמ' מוכר בנכסי אביו, וכי בנכסים שיש לו שלא מאביו בן מוכר קודם לכן בקטנותו, ואם באמת חילוק איכא לדינא בין שאר נכסים לנכסי אביו, א"כ מה באמת החילוק דמאי שנא. ועיין בתוס' שהביא כאן ב' שיטות, שיטת רבינו שמואל שסובר דבאמצ' חילוק איכא לדינא, ונכסים שקנה או שקיבל במתנה יכול למכור קודם לכן, ורק בנכסי אביו אינו מוכר קודם שמונה עשרה או עשרים. דלשיטתו ניהא למה נקטו כאן בנכסי אביו, רק דלפי זה קשה מה החילוק. ועוד הביא שם שיטת רבינו תם שסבר דדגם בנכסים שקנה אינו מוכר, ונכסי אביו לאו דווקא. ולפי שיטתו קשה למה נקטו דווקא בנכסי אביו.

ואולי יש לומר דלרבינו שמואל החילוק בין שאר נכסים לנכסי אביו, דהיות וכשקנה הוא נכסים מעצמו הוכח שמבין ויודע בטיב משא ומתן, ממילא אין חשש שיאבד נכסיו ולכך גם מוכר קודם שיהיה בן שמונה עשרה, ולגבי מתנה הגם שלא הוכח שיוודע בטיב משא ומתן, מ"מ נותן המתנה ידע שאפשר שיאבד מתנתו וימכרנה, ומ"מ נתנו לו כדי שיוכל ליהנות ממנה איך שירצה, וגם אם ימכרנה יהא לו הנאה מן הממון שיקבל עבודה, ועל מנת כן ניתנה לו, ומשא"כ בנכסי אביו כיון שלא הוכח שיוודע בטיב משא ומתן וחיישינן שיאבד נכסי אביו, לכך אינו מוכרם קודם שמונה עשרה או עשרים. ולשיטת רבינו תם יש לומר דבאמת הוא הדין גם בשאר נכסים, ונקטו נכסי אביו, דמן הסתם אין לקטם עוד מכסים חוץ מנכסי אביו, ובדרך העולם איירי בהכי ולא בשאר נכסים, אבל אם יהא לו גם שאר נכסים דינם שוה. או יש לומר דלכך

נקטו נכסי אביו, דבאמת עיקר החשש שיאבד נכסיו איירי בנכסי אביו וכנ"ל בשיטת רבינו שמואל, רק דרבינו תם סבר דגזרינן שאר נכסים גם כן דעדיין יש בהם איזה חשש לאיבוד נכסיו, בין בשקנה נכסים דגם אם ידע לקנות יש חשש שיאבדם מהר, וכן לגבי מתנה על אף שידע הנותן מחשש איבוד נכסים, מ"מ אין רצונו בכך, ולכן גזרו בכולם דין שוה שלא ימכור קודם שמונה עשרה או עשרים שנה.

דף קנה ע"ב

שפד. בגמ' ההוא פחות מבין עשרים דאזל זבין נכסי אתא לקמיה דרבא אמרו לו קרוביה זיל אכול תמרי ושדי בי קשייתא בי רבא וכו' אמר להו מסברי ליה סבר כיון דמסברי ליה סבר מידע ידע וכו'. היינו דבתחילה אמרו לו קרוביו לעשות מעשה שטות שלא יחשיבו רבא ליודע בטיב משא ומתן, וממילא יבטל מה שמכר נכסיו, אבל אח"כ כשאמר לו סברא במשא ומתן

מה דמגילת אסתר בזווא ולמה
 יהא שטרא גם בזווא, אמר רבא
 דמידע ידע ולכך זביניה זביני.
 אבל צריך ביאור בכל זה, דוכי
 משום דידע לומר סברא במשא
 ומתן כבר בשביל כך נחשיבו
 לידע בטיב משא ומתן
 ושזביניה זביני, הרי עדיין לא
 הוכח במציאות שידע הוא
 שהרי הם אמרו לו לומר כן,
 והגם דגם ממה שזרק הגרעינין
 אין ראיה למעשה שטות, דהוכח
 שמב' הצדדים אמרו לו מה
 לעשו, מ"מ למה בכך הכריעו
 רבא לידע בטיב משא ומתן.
 ועוד קשה דהרי רבא הוא דאמר
 לעיל דמבן שמונה עשרה יכול
 לנכור בנכסי אביו ולא מב
 עשרים, ואילו כאן איירי בבן
 פחות מעשרים אבל לכאורה
 יותר משמונה עשרה היה,
 ולמאי כלל בעינן שיהא יודע
 בטיב משא ומתן, וגם בלא זה
 זביניה זביני. ועיין בתוס' לעיל
 בע"א בד"ה איתמר דביאר
 דבאמת איירי כאן בבן יותר
 משמונה עשרה ולכך לרבא
 באמת זביניה זביני, דרק בפחות

מבן עשרים איירי, ומה שאמרו
 לו קרוביו לזרוק הגרעינין בי
 רבא היה כדי שיחשוב ששומה
 הוא וממילא גם בהיותו בן
 שמונה עשר אין זביניה זביני,
 ובאמת כך סבר רבא בתחילה,
 אבל אחר שראה שידע לומר
 מה שאמרו לו גבי הטענה של
 הלקוחות למה שטרא בזווא,
 ממילא הבין רבא דאינו שומה
 כ"כ, ומה שזרק בחוצפה זרק,
 ולכך זביניה זביני. וממילא ניהא
 גם למה נקטו פחות מבן עשרים
 ולא פחות מבן שמונה עשרה,
 דהרי רק ביותר מבן שמונה
 עשרה זביניה זביני אם אינו
 שומה, ולכך במה שאר מה
 שאמרו לו הכשירו רבא למכור,
 משום דדי בזה להוכיח שאינו
 שומה, אבל באמת להוכיח מכך
 שידע הוא בטיב משא ומתן אי
 אפשר. אבל עדיין קשה לביאור
 זה למה נקטו פחות מבן עשרים
 ולא אפי' יותר מבן עשרים, הרי
 לרבא אין חילוק לדינא בין
 פחות מבן עשרים ליותר מבן
 עשרים לעניין זה, דהרי הקובע
 לרבא הוא בן שמונה עשרה ולא

בן עשרים, ואם שוטטה הוא גם באם הוא יותר מבן עשרים אין זכיניה זכיני, וצ"ע.

דף קנו ע"א

שמה. בגמ' אמר רב נחמן אמר שמואל בודקין לקדושין לגרושין ולחליצה ולמיאונין ולמכור בכסי אביו עד שיהא בן עשרים וכיון דבדקנא לקדושין לגרושין למה לי. היינו דמה שאמר שמואל דגם לגרושין בודקין אם הם גדולים והביאו ב' שערות, הקשו בגמ' דאחר שכבר בדקום לקדושין אם חלו הקדושין למאי בעינן לבדוק שוב לגרושין, הרי כבר בדקום ויודעים אם גדולים הם או קטנים. ובתוס' כבר הקשה למה לא הקשו בגמ' למאי הלכתא בדקינן לגרושין, דממה נפשך היא מגורשת, שאם היה קטן בשעת קדושין לא בעינן גרושין, דכלל לא חלו הקדושין ואם היה גדול ממילא גם עכשיו גדול הוא וכו'. אבל צריך ביאור מה רצה התוס', הרי יש לבאר דברי הגמ' דלכך כווננו, דכיון דבדקנא

לקדושין לגרושין למהלי, הרי מה שהיה בשעת קדושין כך הוא בשעת גרושין, וגם אם גדל ביניהם, מ"מ גרושין לא בעי כיון דהיה קטן בשעת קדושין ולא חלו הקדושין כלל. ולכאורה מה שלא ניהא ליה לתוס' מה דאמרו כיון דבדקנא לקדושין, דכלל אין צורך לבדוק, וגם בלא שבדקו בקדושין עכשיו ממילא מגורשת, או משום שלא חלו הקדושין או משום שגדול הוא. ונראה לתרץ קושיית התוס' דלכך איירי כאן אחר שבדקו בקדושין ודווקא בכהאי גוונא הקשו בגרושין למה לי, דבעינן לבדוק בגרושין אם לא בדקו בשעת קדושין, כיון דצריך לידע דין האשה לגבי כהן אם היא גרושה ואסורה לכהן או לא, דאם היה קטן בשעת קדושין ממילא אינה גרושה עכשיו כלל, דאין כאן לא קדושין ולא גרושין, אבל אם היה קדושין ממילא גם היו גרושין ואסורה לכהן. וממילא לכך נקטו בגמ' כיון דבדקנא לקדושין, דאם כבר בדקו לקדושין ממילא לענין

גרושה לכהן אין צורך לבדוקה עכשיו, דידעינן דאם היה גדול בשעת קדושין ממילא חלו עכשיו הגרושין ואסורה לכהן, אבל אם היה קטן בשעת קדושין לא חלו הגרושין עכשיו ומותרת לכהן, אבל לבדוקה עכשיו אין צורך, דלגבי גרושה לכהן די במה שבדקו בשעת קדושין, ולכך הקשו דרק אם כבר בדקו בקדושין בגרושין למה לי, אבל באמת אם איירי שלא בדקו בשעת קדושין וכפי שרצה תוס' לומר, אזי כן יש צורך לבדוקה עכשיו לגבי גרושה לכהן, ולכך לא איירי בגמ' בהכי.

דף קנ"ב ע"ב

שם. בגמ' אמר להן בני רובל תקברם אמנן וכו' מאי טעמא קא לייט להו אמר רב יהודה אמר שמואל מקיימי קוצים בכרם היו ור' אליעזר לטעמיה דתנן המקיים קוצים בכרם ר' אליעזר אומר קדש וחכמים אומרים לא קדש אלא דבר שכמוהו מקיימין. היינו דר'

אליעזר קללם כיון שלשיטתו רשעים היו במה שקיימו קוצים בכרם, כיון דיש בזה משום כלאים, אבל חכמים חולקין עליו דמותר לקיים קוצים בכרם, כיון דלא שייך כלאים אלא בדבר שכמוהו מקיימין. אבל קשה דעדיין לא ניחא למה לייט להו ר' אליעזר, וכי משום דלדעתו עבדו איסור במה שקיימו הקוצים בכרם רשעין נינהו ומותר לקללם, והרי יש להם על מי שיסמוכו דהרי לחכמים מותר לקיימם בכרם, ואיך יחשיבם ר' אליעזר לרשעים רק משום שלא נהגו כשיטתו, ולא עוד אלא שקיללם בשביל כך, ותימה הוא. ואולי יש לומר דלכך נקט ר' אליעזר בדבריו קללה שלא שייך שיחול עליהם, דהרי מה קיללם שתקברם אם, ואת זה אמר אחר שכבר מתה אמם וקיימו דבריה, דממילא לא היה כוונת ר' אליעזר ממש לקללם, אלא רק רצה לומר מה שלא היו צדיקים ולא ניחא ליה ממעשיהם. אבל עדיין קשה דהרי לר' אליעזר זה היה טעם למה שקנסום חכמים

לקיים דבריה של אמם שלא כפי שמחייבם הדין, ואם באמת נהגו כחכמים למה קנסום חכמים, ואולי יש לומר דבאמת היו רשעים גם בשאר דברים ולכך קנסום חכמים, רק שלא היה עליהם דבר מסויים להוכיחם על כך חוץ ממה שקיימו קוצים בכרם, דממילא בכלליות היו רשעים במעשיהם ולכך קנסום, אבל לגבי קללה אי אפשר לקללם ממש מאחר דעל קוצים בכרם נהגו כחכמים, אבל צריך עוד עיון בזה. ועיין ברשב"ם שביאר דלדעת חכמין באמת לא קנסום אלא שמשום שדברי שכיב מר ככתובים וכמסורים דמי לכך קיימו דבריה.